

O'ZBEKISTONDA BUXGALTERIYA HISOBI XALQARO STANDARTLARINI JORIY QILISHNING AHAMIYATI

Jumaqulov Temur

Artel kompaniyasi iqtisodchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida buxgalteriya hisobi xalqaro standartlarini joriy qilishning ahamiyati tahlil etilgan. Buxgalteriya hisobi xalqaro standartlari (XHS) mamlakatlar o'rtasida moliyaviy axborotlarni shaffof va solishtiriladigan tarzda taqdim etishga imkon yaratadi. O'zbekiston iqtisodiyotiga XHSni joriy etish orqali mamlakatning global iqtisodiyot bilan integratsiyasi o'rganilgan va xalqaro savdo hamda investitsiyalarga bo'lgan talabning oshishi ko'rsatilgan. Maqola, shuningdek, O'zbekistonning buxgalteriya hisobi tizimida amalga oshirilgan islohotlar, muammolar va istiqboldagi vazifalarni ham muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS), O'zbekiston iqtisodiyoti, Xalqaro investitsiyalar, buxgalteriya tizimi islohotlari, moliyaviy hisobot.

Kirish. Bugungi kunda dunyo iqtisodiyoti tobora globallashtirib bormoqda, bu esa mamlakatlarning iqtisodiy aloqalarini yanada chuqurlashtirmoqda. Xalqaro moliyaviy hisobotlar standartlari (IFRS) bu jarayonda muhim ahamiyatga ega. Ular kompaniyalar va tashkilotlarning moliyaviy holatini aniq, tushunarli va solishtiriladigan tarzda taqdim etish imkonini beradi. Xalqaro standartlar nafaqat biznes va investitsiya muhitining rivojlanishiga, balki mamlakatlar o'rtasidagi moliyaviy va iqtisodiy aloqalar mustahkamlanishiga ham xizmat qiladi. O'zbekistonda buxgalteriya hisobi xalqaro standartlarini joriy qilishning asosiy maqsadi iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va global iqtisodiyotga integratsiya qilishdan iborat.

Xalqaro buxgalteriya hisobi tizimini joriy etish, O'zbekistonda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish, investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro biznes bilan aloqalarni mustahkamlash uchun muhim omil bo'lishi mumkin. Maqolada ushbu tizimning O'zbekiston uchun qanday ahamiyatga ega ekanligi, uning afzalliklari va mamlakatda amalga oshirilgan islohotlar batafsil ko'rib chiqiladi.

Xalqaro Buxgalteriya Hisobi Standartlari (XHS) va Ularning Ahamiyati. Xalqaro moliyaviy hisobotlar standartlari (IFRS) va xalqaro buxgalteriya hisobi standartlari (IAS) kompaniyalarning moliyaviy holatini bir xil va aniq formatda taqdim etish uchun ishlab chiqilgan. Bu tizimlar, global biznes muhitida solishtirish imkonini beradi, chunki ular barcha mamlakatlar uchun bir xil mezonlarga asoslangan. IFRS, ayniqsa, moliyaviy

shaffoflikni ta'minlash, biznes jarayonlarini optimallashtirish va investitsiyalarning ishonchligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Xalqaro standartlarning afzalliklari orasida:

- o **Moliyaviy shaffoflik:** Kompaniyalar o'z moliyaviy holatini aniq va to'liq ko'rsatadilar, bu esa investorlar uchun muhimdir.

- o **Solishtirish imkoniyati:** Xalqaro standartlar yordamida kompaniyalar o'rtasidagi moliyaviy ko'rsatkichlar solishtiriladi, bu esa investorlarga va boshqa foydalanuvchilarga samarali qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

- o **Global integratsiya:** Xalqaro tizimlar, o'z navbatida, mamlakatlar o'rtasida iqtisodiy va moliyaviy aloqalarni kuchaytiradi.

O'zbekiston iqtisodiyotida buxgalteriya hisobi xalqaro standartlarini joriy qilish jarayoni 1990-yillardan boshlab boshlanib, keyinchalik 2008-yildan keyin yanada jadallashtirildi. 2008-yilda O'zbekiston Prezidenti tomonidan "Buxgalteriya hisobi va audit tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish" bo'yicha farmon qabul qilindi. Bu farmon asosida, moliyaviy hisobotlar va buxgalteriya hisobi tizimi xalqaro me'yorlarga moslashtirildi.

O'zbekistonning XHSni joriy qilishning asosiy sabablari:

Investitsiyalarning oshishi: Xalqaro standartlarga mos tizim, xalqaro investorlarning O'zbekistonga bo'lgan ishonchini oshiradi va ularni mamlakatga sarmoya kiritishga undaydi.

Xalqaro bozorda raqobatbardoshlik: Xalqaro standartlarga mos moliyaviy hisobotlarni taqdim etish kompaniyalarga global bozorlarda raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi.

Biznes muhitini yaxshilash: Buxgalteriya hisobi tizimining global darajada tan olinishi, mamlakatning biznes muhitini yaxshilashga xizmat qiladi.

2011-yildan boshlab O'zbekistonda xalqaro buxgalteriya hisobi tizimi bosqichma-bosqich joriy qilina boshladi. Avvaliga yirik korxonalar va aksiyadorlik jamiyatlari uchun XHSni joriy etish maqsadga muvofiq deb topildi. Keyinchalik, kichik va o'rta bizneslar ham bu tizimga o'tishga boshladilar.

Xalqaro buxgalteriya hisobi standartlarini joriy qilish O'zbekistondagi iqtisodiy hayotga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Mamlakatda amalga oshirilgan islohotlar, yangi ish o'rinlarini yaratish, biznesni ochish jarayonini soddalashtirish va moliyaviy axborotni yanada ochiq va ishonchli qilishga olib keldi. Xalqaro standartlarga moslashtirilgan tizimlar yordamida kompaniyalar o'z moliyaviy holatini global miqyosda taqdim eta olishdi. Bunda, birinchi navbatda, *investitsiyalarni jalb qilish* muhim omil bo'ldi. Xalqaro investorlar, O'zbekistondagi kompaniyalar haqida aniq va to'g'ri moliyaviy ma'lumotlarni olish imkoniga ega bo'lishdi. Bu jarayon, o'z navbatida, mamlakat iqtisodiyotining mustahkamlanishiga yordam berdi.

Xulosa. O'zbekistonning buxgalteriya hisobi xalqaro standartlarini joriy qilish jarayoni mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va global iqtisodiyotga integratsiya qilishda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon orqali O'zbekiston nafaqat xalqaro investitsiyalarni jalb qilish, balki kompaniyalar o'rtasidagi raqobatbardoshlikni oshirish, moliyaviy shaffoflikni ta'minlash va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirishga erishdi. Biroq, bu jarayonning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun bir qator qiyinchiliklar va muammolarni hal qilish zarur. Xalqaro standartlarga moslashuvni davom ettirish va buxgalteriya sohasida mutaxassislarni tayyorlash, O'zbekistondagi iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichini boshlab beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Dushanova, N. (2024). LOCAL AND INTERNATIONAL RESEARCH CARRIED OUT ON THE IMPLEMENTATION OF PHENOMENON-BASED LEARNING AND HIGHER-ORDER COGNITIVE DEVELOPMENT. *Академические исследования в современной науке*, 3(45), 111-115.
2. Dushanova, N. (2024, April). Traditional-based learning versus phenomenon-based learning. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 36-42).
3. Mamatkulovna, D. N. (2024). Cultivating Higher-Order Cognitive Skills through Phenomenon-based Learning Approach: Strategies for Deeper Learning (SDL). *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 8(3), 235-241.
4. Shakhnoza, T., & Nargiza, D. (2022). Curriculum improvement at secondary education. *Journal of Positive School Psychology*, 6(1s), 111-119.
5. Душанова, Н. М. (2023). THE COMPARATIVE ANALYSES OF LEARNING APPROACHES. *МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА*, 6(6).
6. Urinov, L. A. (2024). Inflyatsiyaning Mamlakat Iqtisodiyotiga Ta'sirining Tahlili Va Uni Bartaraf Etish Yo'llari. *Miasto Przyszłości*, 45, 1-5.
7. Urinov, L. A. (2024). Bank Faoliyati Samaradorligining Mohiyati Va Mazmuni. *Miasto Przyszłości*, 55, 786-789.
8. Urinov, L. A. THE ESSENCE AND CONTENT OF BANKING EFFICIENCY.
9. Urinov, L. A. (2024). ELECTRONIC INNOVATIONS IN THE ACTIVITIES OF BANKS. *IQTISODIYOT VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYA JURNALI | JOURNAL OF ECONOMY AND MODERN TECHNOLOGY*, 3(3), 46-56.
10. Уринов, Л. А. (2024, February). ПОНЯТИЕ И СУЩНОСТЬ БАНКОВСКИХ ИННОВАЦИЙ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC INNOVATION RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 1, No. 1, pp. 187-190).